

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Csütörtök

12. szám.

Pest, marczius 30. 1848.

Nem kell táblabíró politika.

Moliere fősvényében van egy igen mulatságos jelenet, de a miből egyszersmind lehetne is egy némelly dolgot tanulni.

A fősvény Harpagon olly szakácsot tart, ki egyszersmind kocsis is.

Maitre Jaques e kéttős hivatalára igen büszke és rá-tartó.

És ha szükség van rá, s behivatik, első kérdése mindig az: Kihez akarsz szólani uram, a kocsihoz vagy a szakács-hoz? Ha a felelet a kocsis részére határozott, Maitre Jaques kiillant az előszobába, s ott felvette a kocsi gálaöltönyt. E nélkül qua kocsis egy szót sem lehetett belőle kivenni. Hasonlólag történt vele, ha szolgálata, mint szakács vétett igényben.

Legyen szabad e tréfát egy igen komoly tárgyra alkalmaznunk.

A táblabíró politica meg akar azzal elégedni, ha ezentúl Magyarországot, csak az osztrák birodalom követei fognak képviselni a küludvaroknál, vagy ha őket a magyar ministerium világosan utasíthatja

Lássuk mint fog ez a gyakorlatban kiütni.

A francia minister nyájasan Apponyi felé közelg s akarna vele egy pár szót váltani.

— Jó reggelt, Apponyi.

— Ah, bonjour monsi... citoyen akarom mondani.

— Egy szóm volna önhez.

— Igen szívesen. Előbb azonban egy kérdést. Kihez akar ön szólani, a Császár ö felsége ministeréhez, vagy a magyar kormánytól utasított megbizottához.

— Mind a kettőhöz.

— De mégis, mellyikhez előbb?

— Na, minthogy önt az előbbi hivatalban régebben ismerjük, szóljunk először az austriai ministerrel.

— Ezennel.

Ilt a tisztelt követ ur kifut egy pillanatra az előszobába, s felöltözik nagy czifrán, mint a bécsi ministerek szoktak.

— Ah, Apponyi mit tesz ön? — Mi egyszerű republicanusok, mi nem kívánjuk azt, hogy ön ilyen szorgalmasan öltözzék. Ine lásson engem: mint dolgozó szobámban szoktam.

— Ön engem egy szóra hit . . .

— Kérem önt. Akarnék önök ügyeiről egy pár szót váltani. Higye meg édes Apponyi, nem jó kedvvel teszem, de ki kell mondanom, hogy az mit önök Olaszországban tesznek, az nekem egyáltalában nem tetszik.

Meg vagyok győződve, hogy azon tartományban a külföldi uraságnak ütött végórája. Mondhatom önnek, s erre legyenek önök elkészülve. Ha Milano egy szerencsés órában kikiáltja a respublicat, csak annyi idő kell rá, mennyi alatt a futár oda és vissza fordul, és Franciaország az új statust azonnal elismeri, vele mint régi rokonával szövetséget köt, s az idegeneket ott úgy fogja tekinteni, mint a respublica megtámadóit, mint olyanokat, kik az olasz függetlenség és nemzetiség ellen felségsértést akarnak elkövetni.

A bécsi cabinetnek át kellene azt látni, hogy az a mi nem természetes, az nem állhat fenn.

Hiába beszélnek önök a szerződésekről. Ezt 1815-ben kormányok egymás közt kötötték. A nép nem volt kihallgatva. Én sajnálom az austriai birodalmat. Azon birodalom a földrajzokban igen csinosan állt a maga helyén. Mind a mellett egy jó tanácsossal szolgálhatok, ha már az az austriai cabinet egy századdal, bár mibe teljék, mindig hátrább akar lenni, legalább központosítsa most minden igyekezetét arra, hogy Európában mentül több alkotmányos királyságok állítsanak. Adjanak önök a külön népeknek külön alkotmányt, mert az, a mit ön nekem a napokban úgy vázlatban elmondott, magában hordja a lehetlenség magvát.

Önök nem akarnak látni, erővel behunják szemüket. Ezt a bécsi cabinetet, azokon kívül, kiket fizet, senki sem szereti, de a fizetettek is jobban szeretnék, ha más valaki fizetne nekik ennyit.

Olaszországban egy igaz barátot sem bírnak, a csehek elégedellenek. A lengyelek azon folytonosan figyelmező állásban vannak, csak azt várják, hogy kedvező szél legyen, néha még azt sem, mint például most két esztendeje, s azonnal fellázadnak. És amire eddig legtöbbet számoltak, Bécs városa is, ez is fényesen demonstrálta, hogy az absolutismust szívből gyűlöli, s hogy az alkotmányos szabadságért meghalni is tud.

Tegyék meg önök jókor, a mit kellett volna régebben, egy napot se veszítsenek, mert hónap már késő lehetne.

Ha erőre kapnak a tartományok, ha az alkotmányt revolutióval szerzik meg maguknak, ha az uralkodó ház hívsége mellett megmaradnak is, tudják önök mi lesz az, mi első szavuk leend: hogy tudni illik a status adósságról, mellyet önök csak azért szedtek, hogy az absolutismust mindenképen fenntarthassák, a felszabadult tartományok hallani sem akarnak. Önök compromittálva lesznek kívülbelől, úgy mint még status a világon soha sem.

Többet mondok. Nem kell könnyelműeskedni, mert jelen politicajokkal azon veszik észre magukat, hogy még ama régi s tiszteletre méltó uralkodó házat is olly catastropháknak teszik ki, minők Európában az újabb időkben ugy sem példanéklküli esetek. Csak ne tegyenek magoknak illusiokat. Ne számítsanak annyit a véletlenre.

Önöket három száz esztendő óta folytonos szerencse kíséri; minden háború-cyklus önök javára végződött. Ha tovább is a jó szerencsére bizzák magokat, nem ugy tesznek, mint politicushoz illik. Ha az idő, mióta önök felett kedvező szél fú, hosszú, annál inkább várható, hogy meg fog fordulni.

Tegyünk fel egy esetet. A tartományokban üssön ki a revolutio. Önök újabb adósságokkal egy darabig harcolnak fognak. Azonban a népeket többé legyőzni nem lehet. A tartományok elválnak. A status adósságok kamatait fizetni teljes lehetlen lesz. Kérdés, ki garantirozta ezen adósságokat? Kire maradnak a kötelezvények?

Kétségül az uralkodó házra és azon tartományokra, melyek a Habsburgi házhoz még hívek maradnak. És ezeknek a hívségért jutalmuk az leend, hogy az eddig a hatalmas birodalom által viselt terheket egyedül kell viselniök.

Olaszországban nincs jövendőjük. A lengyel felkelés az épen kitért Krakói revolutio s a lengyel republica kikiáltása által meg van kezdve. Meg kell vallanom, ha önök megakarnák tartani az előbbi systemat, arra alapot és erőt, mit önök felhasználhatnának, sehol se találtatók. — Ott van például Magyarország —

— Bocsánat — ez már más papirra tartozik.

— Jól van: most a magyar király megbizottjához leend szavam.

— Egy percznyi engedelmet kérek.

Itt aztán Apponyi ki fog menni, mint a felhoztuk vigjátékban, Maitre Jaques — és át fog öltözködni.

Ugy fog belépni, mint magyar; cifra aranyos mentében és megpödrött bajuszokkal. Zsebeit egészen más papirokkal látandja el.

Azonban ekkor a francia minister alig jut többet szóhoz. A magyar kormány, nem kell busulni, majd ellátandja őt utasítással. A szerény és a lezke alatt hallgató Apponyi, hirtelen más ember lesz. Éljent kiált a milanoiaknak. Éljent a velenzeieknek. Megtapsolja a lengyeleket, s biztosítja a francia kormányt, hogy Magyarország azon ügyben, midőn az elnyomatott nemzet szabadságát visszaszerezni akarja, annak elnyomásában kezeit megvérezni nem fogja.

Még egy szót. Hátha a dolog egyszer valami extremításra kerülne. Ha az osztrák cabinet valamely kül hatalommal harczba keverednék, a magyar nemzet pedig ugyanazon nemzettel már ollyan szövetségben élne, hogy harcz esetére huszonöt ezer embert adjanak egymásnak. Azonban a magyaroknak, a közfejedelem miatt, Austriával is lehetne illyen viszonya. Austriának is kellene a szövetség útján szinte huszonöt ezer embert adni. Mi következhetik ebből. Ha csak arra a gondolatra nem megyünk, hogy a háboru esetében a két részre adan-

dó segítséget lequittoljuk, s ne adjunk semmit se jobbra se balra. Pedig az efféle nem lehetlen. Ezután a magyar nép leend itt-hon, s kívül, a mennyire minket illet, a főhatalom, s ez valószínűleg lényegesen más politicát fog követni, mint a melly a szomszédban lesz divatos.

Illyen politicának nézünk elébe, ha a mi külügyeink felelős ministersége amugy félig meddig, s csak táblalírósan fog elintéztetni. — Hiába toldják földjék azt, a mi nem természetes, az alkalmazás az illyen rendelkezéseket mindannyiszor ki fogja nevetni.

Tegyünk már egyszer ugy, mint nagy nemzethez illik. Mondjuk ki, hogy az a foltozó politica nekünk nem kell. Királyunk ötödik Ferdinand. És ha e férfiú egyszermind egy más nemzetnek is fejedelme, az a mi ügyünkre nézve semmi befolyást ne okozzon, valamint mi sem akarunk a szomszédokra a kölcsönös jó tanácson kívül, más valamivel befolyani.

Ha cselekvésünk vezéreszméje tiszta s világos leend, nem lesz nehéz azt az alkalmazásban életre vinni, de ha olly határozatlanul intézkedünk, mint tettünk, munkánkban nem lesz köszönet.

A mi vezéreszménk az: hogy a fejedelem egységén kívül, a többi austriai tartományokkal semmi közünk. Ez minden más kérdést felvilágosít, megmagyaráz. — Tessék megpróbálni.

Az elv ki van víva. Elvártuk volna az alkalmazást is.

Marcz. 29-kén.

Megyei választmányi gyűlés, reggeli 10 órakor.

Jelentés tétellett mult éjjelen a nemzetörök által lefoglalt puskaporról, miszerint az magányszerződés útján szándékolatott az Eszéki várba vitetni. Jelenleg a város löportornyában van nemzetörök felvigyázása alatt lehelyezve.

Az elnök méltó aggodalmát fejezte ki az iránt, miszerint rendbizottmányi ministerek küldetnek le, és mégis csempészkedések történnek, — alattomosan éjjel szállítatik a puskapor, fekete zászló jelzése nélkül — illyes eljárás lehetlen, hogy soká higgadt nyugalomban tartson meg bennünket, tenünk kell! — És rögtön küldöttség neveztetett, melly a minister urakat fölszólítandja kötelességök teljesítésére — hogy hatalnok alá vegyenének, löportornyot, fegyvertárt, hidfőt s minden helyeken az ellenőrséget nemzetörök vigyék.

Lengyel János Lorberer hadiagenssel történt beszélgetését adá elő, mellyben ugy értesültünk, hogy Pest alámini-roztatni czéloztatik, ez szinte mint sok más valószínűleg álhir, de mégis egyszer reá kell az alapra jönni, ha nem illyes ostoba terrorismust használnak e az illetők, szent ügyünk ellenében, miért is a küldöttség ennek a kitudásával is megbiztatott.

Irinyi Lederert a hadi főparancsnokságtól suspendáltani indítványozta. Mindnyájan szeretnénk volna, de elfogadni még koránlottuk.

A puskapor feladó kézműves számára aláírási ív kerengett a teremben, és szép összeget reméltettek.

A küldöttség megérkezvén, kívánataink a lehető leggyorsabb teljesítésének ígéretét hozák a rendőr bizottmányi minister urak részéről.

Marcz. 29,

Központi választmányi gyűlés reggeli 9 órakor.

Indítványba hozatott, miszerint elküldött futárainkat Perczelt és Farkas Jánost kik lehető leggyorsabban visszatérnendek, bevárjuk, de ha még ők sem hoznak a ministeri megerősítéséről bizonyos hirt, egy szívvvel lélekkel azokat, kik jelenleg kijelelve a ministeriumban, a nemzet bizalmát bírják, a népbizalom szentséges megerősítésével kormányunknak kiáltjuk ki, mert e kétséges állapotban az ország tovább nem maradhat, egyfelől csalogató remény, másfelől az anarchia réme, s mi a központon e kettő közt elég türelmesek voltunk, egész mindeddig a törvényhozás régi útját tekintetre méltatva, a forradalmat valódivá ki nem kiáltani, törünk még a futár jó, csökönysült állapot vagy rossz hír, egyiránt a veres zászlót adja kezünkbe. Törünk ... osztán előre!

A gyűlés általános ingerültséggel oszlik el, kevés hang, a karok feszülnek...

Pozsonyból írják.

Ma itt az a hír terjedt el, hogy az országgyűlés a statusadósságok egy részét el akarná fogadni; s pedig nem kis összeget, hanem vagy 200—300 millió forintig.

Milly lélekismerettel tennék ezt, nem tudjuk magunknak megfejteni.

Midőn az urbéri viszonyokat megszüntette, a nép érdeke állott háta mögött, s azt mondá, a népnek erre szüksége volt, mert e nélkül nincs üdv, nincs jövő.

Lelkünkben beszélt ekkor,

S mikor a sértett érdekek kiegyenlítésére a statusra rótt a kármentesítést, helyesen cselekedett, mert különben ingerültséget s egy nagy osztály elszegényedését idézte volna elő, mitől mindig ovakodnunk kell. Hogy ezt elkerülje, a kármentesítéssel vagy 200 millió ft. adósságot csinált, de a hitelezők itt vannak az országban, a pénz nem megy külföldre, a status nem lesz szegényebb, azon felül ezen adóssággal vagy 14 millionak jót tett, és ez nagy rovat.

Mondhatjuk-e ezeket az elvállalendő ausztriai statusadósságra is?

Bizony nem.

Csak 200 milliót vegyünk fel, enek évi kamatja 4% el 8 millió, tehát előlegesen is ennyi adónk volna évenként, — de ezeket fizetnünk is kell; hogyan? erről gondoskodják a pénzügyminister, ámbár akár hogy fizetjük is, a 200 milliót le kell tennünk, ennyi bizonyos. — S miért fizetjük mi ezt a

roppant pénzt? Beruháztak e ebből csak egy garast is hazánkba? megvetették-e vele csak alapját is egy vagyonosb jövőnek, melly e terhet könnyíthetné? Tekintsünk kereskedésünkre, vámviszonyainkra, utainkra, folyóinkra, direct és indirect adóinkra, intézeteinkre, találunk-e csak egyet is ezen ágak közül, melly azon elvált adó gyümölcsének csak csiráját is mutatná? Bizton nézhetünk rájuk, s rég megszokott egykedvőségünkkel látandjuk, hogy azok még csak nem is zöldek, hanem kifogyott belőlök a nedv, hogy további tenyészetre alkalmatlanok, újakról kell mindenfelé gondoskodnunk. És ezekre 200 millió statusadósságot akarnak elvállalni.

Tudják az urak ott fenn ebből mi következik? Ha nem gondolkodnak felőle, egy kis útmutatással szolgálhatunk.

Felvállalták a birtokos osztály kármentesítését, ez mintegy 200 millióra fog menni.

Elvállaltak 200 millió statusadósságot.

A közlekedésekre hamarjában kell legalább 100 millió.

E három rovat összesen 500 millió, évenkénti 4% kamatja 200 millió.

E felett lesz házi adó, hadi adó, civil-lista, és isten tudja még minő direct és indirect adók, úgy hogy elején évi adónkat kereken legalább 80 millióra tehetjük.

Kérdjük már most 80 milliót nálunk, hol minden jövedelmező forrás bölcsőben fekszik, honnan teremthetünk?

A status jószágai még keveset jövedelmeznek, a bányák ha virágzókká akarjuk tenni, csekély nyereséget adnak, nagy adót fizetni pedig mind a jobbágy, mind a pusztas birtokos, mind a kereskedő képtelen, mert nincsenek még elegendő tényezők arra, hogy fáradalma gyümölcseit kellő áron eladhatná.

De legalább vigasztalna csak az, hogy a pénz itt marad, nem is szólnánk; meg tudnók magunkat azzal nyugtatni: hogy a status nem vesz semmit, így azonban ezen egy sem maradt fen számunkra. Fizetünk vissza egy roppant összeget, mellynek hasznát soha se vettük, mellyet meg se kaptunk.

A magát incompetensnek nyilvánított országgyűlés nagy felelősséget vállal fel magára, meglátjuk mi lesz eredménye.

A' megyei választmány, a' mennyire tudni illik tehetségében fog állani elhatározta, hogy a' lengyel királyság hova-előbb visszaállitassék.

És itt a' választmány nagyszerűen liberalis volt. — Megmutatandó tudniillik, mennyire szíven viseli a' lengyel ügyet, a' dolgot áldozatokkal kezdé. Recedáltak ugyan is azon senki sem tudja, hány esztendő gravamentől, melly szerint Gallicia és Lodomeria Magyarországhoz visszkapcsolatni követeltetett.

Azonban, ha az ember benne van a' nagy lelkiségben, kár annak, a' mig semmibe sem kerül, határt szabni, oda kel-

lett volna ajánlani: Russia Rubrat, Podoliat, Cumaniat egész a Balticumig, meddig dicső Nagy Lajosunk uralkodott . . . sőt Jerusalemet, minthogy II. Endre király azt is bírta, h árom napig.

Némellyek, kik a puszkapor lefoglalás dicsősége alatt jó izüen aludtak, azt rebesgetik, hogy meg vagyunk csalva, az rendes szállitmány volt, s azon küldeménynek semmi political czélja sem volt.

Azon urak a dolgot nem értik. Az ilyen küldemények mindig úgy intéztetnek el, hogy a felfedezés esetében előre legyen készen holmi magánszerződés.

De a fő dolog az, hogy — a löpor kezünkben van — és azt többé nem adjuk ki. — Mind a mellett, ha mégis kiszülne, hogy az magántulajdon, azt a városnak, mellynek érdekében történt a lefoglalás, ki kell fizetni.

A bécsi bank itteni filial-fizető és felváltó hivatala szökő félben van.

Az éjjel felpakoltatott 160,000 pft. azonban a dolog feljelentetvén, azt a választmány lefoglaltatta, és Pestre áthozta.

Mindenki igazságosnak fogja ismerni, hogy akkor, midőn minden közjövedelem a pénzügy minister kezén keresztül, kizárólag hazai szükségekre fog terjedni, akkor gondoskodnunk kell a királyi ház illendő fentartásáról.

Ez ügyben tekintetben vevén azt, hogy a hosszú idők alatt, mellyben a Civil-liste a status jövedelmeitől elkülönözve nem volt, s a királyi ház azon, mi a közszükségen fölül ne

tán megmaradt, a számadást nem követelő törvények értelmében szabadon rendelkezett, e mellett a közhir s több nyilvánított végrendeletek szerint a királyi ház nagyszerű vagyonnal bír, nálunk a civilista inkább honorarium színét fogja viselni, mint viseli e szint azon 50000 arany is, mellyet a mostani uralkodó kapott, midőn megkoronázták.

Ugy hisszük azonban, ezen 50000 arany ma már kevés volna. A magyar nemzet királya iránti szeretetét, ez anyagi értelemben is, illő, hogy jobban kimutassa: azért igen örvendetes tudomásul szolgálhat a hir, hogy ezentúl Magyarország a királynak nem koronázása ünnepélyére, hanem évenként 500,000 pengő forintot fog felajánlani.

Pozsony marc. 27.

E folyó hó 27-kén este tartott kerületi ülésben, midőn a közönség már oszlófélben volt, a terembe megérkezett Kossuth. Intett kezével és csend lön. Mi közben ekkép szólott: „Kötelességemnek tartom köztudomásra hozni, mikép a 4 órai telegraphi sürgönyön a következő hirt kaptam Bécsből: A dolgok jól állnak; gróf Batthyány — ha az Isten úgy akarja — a holnap reggeli gőzössel, a főherczeg nádor pedig a holnap estélivel meg fog érkezni.“

Közös öröm közt az ülés eloszlott.

Hitelesen jelenthetjük: hogy gróf Batthyány Lajos minisiterelnök ur a főnebbiek következtében tegnap, (marcius 27-kén) Pozsonyig érkezett és ott ki is szállott; ő cs. kir. főherczegsége pedig ez estére (marcius 28.) okvetlenül váratott. (N. U.)

Mondják, hogy az erdélyiek nem idegenkednek az uniótól, de föltétül teszik, hogy a „méltóságos czim“ hagyassék meg számukra.

Megjelenik e lap

minden nap este.

Előfizetés egy óra a két fővárosban házhozordással boríték nélkül 1 ft. pp.
Kapható e lap Pesten a Beimel-féle nyomdában (Al-Dunator Piaristák épülete.)

EGYES SZÁM ÁRA 3 kr. pp.

A kik e lapot eladás végett széthordani akarják az iránt a kiadóval egyezkedhetnek.

Felelős szerkeztő Pálffy Albert. — Kiadó tulajdonos Lukács László. — Nyomatik Beimelnél.